ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

АТЛАС-ШАБЛОН

Всесвітня історія

8

СВІТ НА ПОЧАТКУ НОВОЇ ДОБИ

1. Напишіть назви найбільших європейських держав .....
.....

2. Які континенти залишилися невідомими народам Старого Світу напередодні Великих географічних відкриттів?
.....

3. Які європейські держави першими почали пошук нових морських шляхів до країн Сходу?.....
.....

4. Обведіть межу земель і морів, відомих народам Старого Світу на 1492 р.

Житель тихоокеанських островів — *Європейські дворяни* — *Араб* — *Японський самурай* — *Північноамериканський індіанець* — *Індіанський правитель із Центральної Америки*

ВЕЛИКІ ГЕОГРАФІЧНІ ВІДКРИТТЯ

Держави індіанських народів напередодні відкриття Америки:
- ацтеків
- майя
- інків

Відкриття південного шляху до Індійського океану Бартоломеу Діашем (1486–1488 рр.)

Відкриття морського шляху до Індії Васко да Гамою (1497–1499 рр.)

Пошуки західного шляху до Індії та відкриття Америки Христофором Колумбом:
- Перша подорож (1492–1493 рр.)
- Друга подорож (1493–1496 рр.)
- Третя подорож (1498–1500 рр.)
- Четверта подорож (1502–1504 рр.)

Перша навколосвітня подорож і відкриття західного шляху до Індії Фернаном Магелланом та Хуаном Себастьяном Елькано (1519–1522 рр.)

Пісарро вирушає проти інків. За малюнком І. Кускова

Христофор Колумб

Ернандо Кортес

Навігаційний прилад XVI ст.

1. Заштрихуйте територію держави, яка перешкоджала розвиткові торгівлі європейців із країнами Сходу через Середземне море.

2. Укажіть імена мандрівників:
- Він назвав південний край Африки мисом Доброї Надії .....
- Він відкрив острови Куба та Гаїті .....
- Очолювана ним португальська ескадра вперше ввійшла до індійського порту Калікут .....
- Він знайшов західний шлях до Індії .....

3 До яких держав повинні були відійти землі, відкриті по обидва боки від меридіану, установленого Тордесільяським договором?

- На захід від меридіану .....
- На схід від меридіану .....

4 Назвіть ім'я мандрівника, яким названо материк, відкритий Христофором Колумбом.

.....

5 Яка держава мала найбільші колоніальні володіння в Америці на 1648 р.?

.....

Австралія на старовинній карті

Америго Веспуччі

РЕФОРМАЦІЯ І КОНТРРЕФОРМАЦІЯ В ЄВРОПІ

Мартін Лютер

Кордони Священної Римської імперії та інших держав у другій половині XVI ст.

Території поширення:

католицизму — православ'я — ісламу

Головні центри реформаційного руху

Території переважного впливу протестантських церков:

лютеранської — англіканської — кальвіністських

1539 Роки офіційного впровадження протестантського віросповідання

Головні центри Контрреформації

Торгівля індульгенціями

Жан Кальвін

Ігнатій Лойола

1. Складовою частиною якої імперії була Німеччина? Коли в ній почався реформаційний рух?

.....

2. Підкресліть різними кольорами назви держав, де поширилися різні течії протестантизму:
   - Синім — лютеранство.
   - Зеленим — кальвінізм.
   - Червоним — англіканство.

3. Які міста стали головними центрами Реформації?

.....

4. Укажіть головні центри Контрреформації.

.....

5. Позначте на карті відповідними цифрами:
   ① Місто, у якому Мартін Лютер оприлюднив «95 тез» проти продажу індульгенцій.
   ② Місто, яке завдяки діяльності Жана Кальвіна дістало назву «протестантського Риму».
   ③ Місто, у якому в 1545—1563 рр. працював собор католицької церкви, що розробив реформи зі зміцнення її авторитету і протидії поширенню протестантизму.

6. Укажіть рік заснування Ордену єзуїтів та ім'я його фундатора .....

ФРАНЦІЯ ТА ІСПАНІЯ В XVI – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.

Франція

- Французьке королівство на 1548 р.
- Убивства гугенотів у Вассі 1 березня 1562 р. Початок громадянських війн
- «Варфоломіївська ніч» у Парижі 24 серпня 1572 р. та вбивства гугенотів в інших містах
- Території, підконтрольні гугенотам у 1573–1598 рр.
- Фортеці, які залишились у гугенотів після 1598 р.
- Території, приєднані до Франції в 1559–1643 рр.

Іспанія

- АРАГОН — Провінції, у яких існували станово-представницькі зібрання — кортеси
- Початок повстання комунерос (червень 1520 р.)
- Межі територій, охоплених повстанням комунерос у 1520–1522 рр.
- Авіла — Головні центри повстання
- Вирішальна битва повстанців із королівською армією
- Королівство Португалія, що перебувало в складі Іспанії з 1581 до 1640 р.
- Королівство Іспанія та її володіння на початок 1640 р.

Головні центри виробництва:
металевих виробів; с сукна; Головні порти
п полотна; ш шовкових тканин

Іспанські солдати

Філіпп II

Карл V

Генріх IV Наваррський

Франціск I

1. Прихильниками якої з течій протестантизму були французькі гугеноти?.....
2. Підкресліть назви провінцій, у яких у 1573—1598 рр. панували гугеноти.
3. Підкресліть назву міста, де було підписано едикт, яким завершилися громадянські війни.
   Коли це відбулося? .....
   Який король підписав едикт? .....
4. У яких провінціях Іспанії діяли окремі станові зібрання — кортеси?.....
   .....
5. За часів якого іспанського короля відбулося повстання комунерос?.....
6. Заштрихуйте територію, охоплену повстанням комунерос.
7. Біля місця вирішальної битви повстанців із королівською армією напишіть рік цієї події. Чиєю перемогою вона завершилась? .....
8. За правління якого короля до Іспанії було приєднано Португалію?.....

НІДЕРЛАНДИ В XVI – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.

Кордони Іспанських Нідерландів у 1566 р.

Найважливіші центри мануфактурного виробництва:
- полотна
- сукна
- шовкових тканин
- Найбільші порти

Території провінцій, охоплених повстанням іконоборців у 1566 р.

Райони дій:
- лісових гезів
- морських гезів

Походи герцога Альби в 1567–1573 рр.

Міста, які перші розпочали повстання 1572 р.

Міста, які найбільше постраждали від іспанських солдатів

Провінції, які уклали Арраську унію 1579 р.

Провінції, які за Утрехтською унією 1579 р. утворили державу Сполучені Провінції Нідерландів (Голландію)

Території, приєднані до Сполучених Провінцій Нідерландів у 1648 р.

ПІВНІЧНЕ МОРЕ

ФРАНЦІЯ

Люксембург

Фрисландія

Гронінген

Дрент

Оверійссель

Гельдерн

Голландія

Утрехт

Зеландія

Фландрія

Брабант

Лімбург

Льєж

Намюр

Артуа

Геннегау

герц. Клеве

герц. Юліх

архієп. Кельн

архієп. Трир

єпископ. Мюнстер

Амстердам

Антверпен

Брюссель

Гент

Брюгге

Остенде

Дюнкерк

Кале

Гаага

Роттердам

Лейден

Гарлем

Алкмаар

Горн

Франекер

Болсверт

Гронінген

Зволле

Девентер

Зютфен

Кампен

Маастрихт

Лювен

Мехельн

Турне

Монс

Валансьєн

Камбре

Ам'єн

Аррас

Ліллль

Куртре

Ньюпорт

Ньєпорт

Зірикзее

Бреда

Равенштейн

Верхній Гельдерн

Шолом XVI ст.

Герцог Альба

Вільгельм Оранський

Карта Нідерландів XVII ст.

Розправа іспанців із жителями міста Гаарлем у 1573 р.

Ратуша в Амстердамі

1. За правління якого іспанського короля розгорнулася національно-визвольна боротьба в Нідерландах?
.....

2. Яких провінцій не торкнувся рух іконоборців? .....
.....
.....

3. Хто очолив боротьбу Нідерландів проти іспанського панування? .....
.....

4. Підкресліть різними кольорами назви провінцій:
   - Зеленим — тих, що уклали Арраську унію.
   - Синім — тих, що об'єдналися в Сполучені Провінції Нідерландів.

5. Обведіть суходольні кордони Сполучених Провінцій Нідерландів у 1648 р.

6

АНГЛІЯ В XVI – ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.

«Непереможна армада»

Єлизавета I

Генріх VIII

Будинок Ост-Індської компанії в Лондоні

Англія на стародавній карті

1. Обведіть територію Англійського королівства на початку XVI ст.
2. Що таке обгороджування? .....
.....
.....
3. Біля столиці Англії напишіть рік початку Реформації в країні.
4. У якій протоці зазнала поразки іспанська «Непереможна армада»?.....
.....
Напишіть імена правителів Іспанії та Англії того часу .....
.....
5. Які ірландські землі було приєднано до Англії в XVI — першій половині XVII ст.? .....
.....
.....
6. Хто став першим королем об'єднаних Англії та Шотландії? До якої династії він належав?
.....
.....

ТРИДЦЯТИЛІТНЯ ВІЙНА 1618–1648 рр.

Етапи заряджання мушкета в часи Тридцятилітньої війни

Австрійський полководець Альбрехт Валленштейн

Шведський король Густав II Адольф

1. Назвіть основні держави Католицької ліги .....
.....
2. Назвіть основні держави Євангельської унії .....
.....
3. Підкресліть назву міста, події в якому стали поштовхом до початку війни.
4. Обведіть різними кольорами місця:
   - Червоним — битви, у якій у 1632 р. загинув шведський король Густав II Адольф.
   - Синім — битви, у якій у травні 1643 р. французька армія розгромила військо Габсбургів.
   - Зеленим — міста, де було укладено Вестфальський мир.
5. Підкресліть різними кольорами назви держав, які внаслідок Тридцятилітньої війни:
   - Зеленим — вийшли зі складу Священної Римської імперії.
   - Червоним — збільшили свою територію.

ПОЛЬЩА В XVI – XVII ст.

Король Ян II Казимир (1648 – 1668 рр.)

Король Ян Собеський (1674 – 1696 рр.)

Переможний парад польського війська

Засідання Польського сейму

1. Підкресліть червоним кольором назву міста, яке в XVI ст. стало новою столицею Польського королівства замість Кракова.
2. Яка форма правління склалась у Польському королівстві в 1570-х рр.? .....
.....
3. Біля міста, де було укладено Люблінську унію, укажіть рік цієї події.
4. Заштрихуйте українські землі, які ввійшли до складу Польського королівства внаслідок Люблінської унії.
5. У складі яких держав у XVII ст. перебували Закарпаття і Буковина?.....
.....
6. Обведіть східний кордон Речі Посполитої з Московською державою за «Вічним миром» 1686 р.

МОСКОВСЬКА ДЕРЖАВА В XVI – XVII ст.

Іван Грозний (1533–1584 рр.)

Михайло Романов (1613–1645 рр.)

Царська регалія (держава)

Олексій Михайлович (1645–1676 рр.)

Царівна Софія (1682–1689 рр.)

Московські стрільці

Полонений Степан Разін

1 Які з наведених держав зникли внаслідок завоювань Івана IV Грозного?

- ☐ Астраханське ханство
- ☐ Сибірське ханство
- ☐ Кримське ханство
- ☐ Велике князівство Литовське
- ☐ Лівонський орден
- ☐ Казанське ханство

2 Інтервенцію з боку яких держав зазнала Московська держава в роки Смути?.....

.....

.....

3 За правління якого царя було укладено «Вічний мир» між Московською державою і Річчю Посполитою?

.....

Які українські землі внаслідок цього перейшли під владу московського царя? .....

.....

.....

4 Заштрихуйте територію, охоплену повстанням Степана Разіна.

АНГЛІЙСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ XVII ст. ФРАНЦІЯ ЗА ПРАВЛІННЯ ЛЮДОВІКА XIV

1. Укажіть роки Англійської революції .....
2. Позначте хрестиком місце вирішальної перемоги армії «нового зразка» О. Кромвеля над королівським військом у червні 1645 р.
3. Коли Англію було проголошено республікою? .....
4. Підкресліть назви країн, проти яких О. Кромвель здійснював каральні походи в 1649—1652 рр.
5. Підпишіть біля Лондона рік «Славної революції».
6. Коли в Англії розпочалася промислова революція? .....
   Заштрихуйте головні промислові райони середини XVIII ст.
7. Підкресліть назву держави, у якої Людовік XIV завоював найбільші території.
8. Як називався палацовий комплекс, збудований Людовіком XIV неподалік Парижа?.....

Версальський палац

Карл I Стюарт (1625—1649 рр.)

Карл II Стюарт (1660—1685 рр.)

Олівер Кромвель

Людовік XIV

Страта Карла I

АВСТРІЙСЬКА МОНАРХІЯ ГАБСБУРГІВ І БРАНДЕНБУРЗЬКО-ПРУССЬКА ДЕРЖАВА

Герб Австрійської монархії Габсбургів

Герб Пруссії

Король Фрідріх II (1740–1786 рр.)

1. Які володіння Габсбургів лежали поза межами Священної Римської імперії?.....
2. Підкресліть назви українських земель у складі володінь Габсбургів.
3. Які значні території були приєднані до володінь Гогенцоллернів у XVIII ст.? .....
.....
4. Біля Кенігсберга вкажіть рік утворення Прусського королівства.
5. Унаслідок яких подій до Прусського королівства було приєднано Східну Померанію, Велику Польщу і Мазовію? .....
6. Що таке «освічений абсолютизм»? Назвіть імена правителів, які здійснювали цю політику в Австрії та Пруссії. .....
.....

Імператриця Марія-Терезія (1740–1780 рр.)

Панорама Відня

Йосиф II (1780–1790 рр.)

РОСІЙСЬКА ІМПЕРІЯ XVIII ст.

Петро I (1696–1725 рр.)

Катерина I (1725–1727 рр.)

Єлизавета I (1741–1761 рр.)

Катерина II (1762–1796 рр.)

Московська держава в 1689 р.

Території, приєднані до Росії:
- у 1689–1762 рр.
- у 1762–1796 рр.

Столиця Російської держави від 1703 р.

Суднобудівні верфі, засновані Петром I (1689–1725 рр.)

Промислові підприємства:
- залізоробні та збройові
- полотняні й суконні мануфактури

Територія, охоплена селянською війною під проводом Омеляна Пугачова (1773–1775 рр.)

1793 — Роки приєднання територій

ТАТАРИ — Народи й народності Російської імперії

Кордони Російської імперії на 1796 р.

Суд Пугачова

Омелян Пугачов за ґратами

Медаль на честь заснування Санкт-Петербурга

Російський лінійний корабель «Інгерманланд» (1715 р.)

1. Заштрихуйте різними кольорами території, приєднані до Російської держави:
   - Зеленим — у 1689–1762 рр.
   - Червоним — у 1762–1796 рр.
2. Підкресліть червоною рискою стару столицю Московського царства, синьою — нову столицю Російської держави.
3. У якому році Росія стала імперією? .....
4. Позначте на карті відповідними цифрами території, що були включені до складу Російської імперії внаслідок указаних подій. Поряд укажіть роки.
   1. Ніштадтський мир .....
   2. Ліквідація Кримського ханства.....
   3. Поділи Речі Посполитої .....
   4. Колонізація Аляски .....
5. Унаслідок якої події до складу Росії ввійшла Правобережна Україна? .....
   .....
6. Хто правив Російською імперією в 1762–1796 рр.? .....

УТВОРЕННЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Корабель «Мейфлауер», на якому до Північної Америки прибули перші англійські поселенці в 1607 р.

Зустріч колоністів з індіанцями

Віргінія 1624 — Англійські колонії в Північній Америці на середину XVIII ст.; роки заснування колоній

Лінія прокламації Георга III 1763 р.; на захід від неї колоністам було заборонено займати землі

Дії сторін під час Війни за незалежність (1776–1783 рр.):

- англійські війська і флот
- американські війська
- підтримка американців французьким флотом у 1780–1781 рр.

Місця найважливіших битв

Місце капітуляції англійської армії в 1781 р.

Кордони США за Версальським миром 1783 р.

Столиця США з 1791 р.

Теннессі 1796 — Нові штати, утворені до кінця XVIII ст.

Розстріл англійцями жителів Бостона в 1770 р.

Перший прапор США

Американський патріотичний плакат

Джордж Вашингтон

1. Підкресліть назву найстарішої англійської колонії в Північній Америці.

2. Скільки англійських колоній існувало в Північній Америці на 1763 р.?.....
.....

3. Підкресліть назву першої столиці США. Коли в цьому місті II Континентальний конгрес прийняв Декларацію незалежності? Хто був її автором? .....
.....

4. Обведіть червоним кольором кордони США за Версальським мирним договором. Які нові штати було створено на землях, приєднаних до США до кінця XVIII ст.? .....
.....

5. Коли було прийнято Конституцію США?
.....
Хто став першим президентом цієї країни?
.....

ОСМАНСЬКА ІМПЕРІЯ І ПЕРСІЯ В XVI – XVII ст.

Османська імперія

Османська імперія й залежні від неї держави на початку XVI ст.

Території, завойовані турками:

- за правління Селіма I Грозного (1512–1520 рр.)
- за правління Сулеймана I Пишного (1520–1566 рр.)
- Завоювання 1566–1683 рр.
- Кордони Османської імперії в 1683 р.
- Місця найважливіших битв

Персія

- Володіння династії Сефевідів у 1502 р.

Території, приєднані до держави Сефевідів:

- на 1509 р.
- у 1510 р.
- Більш пізні завоювання
- Спірні території між Османською імперією і Перською державою Сефевідів — райони тривалих війн
- Перські території, які в 1594–1622 і в 1637–1649 рр. переходили під владу Великих Моголів
- Перська держава Сефевідів на середину XVII ст.
- Столиці Сефевідів (Тебриз у 1502–1548 рр., Казвін у 1548–1597 рр., Ісфаган після 1597 р.)

Сулейман I Пишний, завойовник Угорщини

Мечеть у Стамбулі

1. Які території перебували в складі Османської імперії на початку XVI ст.?.....
.....

2. Підкресліть різними кольорами території, завойовані турками за правління:
   - Червоним — Селіма I Грозного.
   - Синім — Сулеймана I Пишного.

3. Поряд із позначками битв на карті підпишіть роки:
   - Битви під Могачем.
   - Битви під Лепанто.
   - Хотинської війни.
   - Облоги Відня султаном Мехмедом IV.

4. Укажіть роки правління династії Сефевідів у Персії .....

5. Із якими державами шахи династії Сефевідів вели війни:
   - На заході своєї держави .....
   - На сході .....

6. За правління якого шаха держава Сефевідів досягла найвищого піднесення? Укажіть роки його правління .....
.....

Мехмед IV (1648–1687 рр.), завоював Правобережну Україну та намагався здобути Відень

Шах Аббас I Сефеві (1587–1629 рр.)

ІНДІЯ І КИТАЙ У XVI—XVII ст.

Індія

- Похід Бабура в Індію
- Держава Великих Моголів на початку правління Акбара (1556 р.)
- Біхар — Інші держави Індії
- Імперія Великих Моголів наприкінці правління Акбара (1605 р.)
- Імперія Великих Моголів наприкінці XVII ст.

Китай

- Імперія Мін на початку XVII ст.
- Володіння маньчжурів на початку XVII ст.
- Походи маньчжурів у першій половині XVII ст.
- Території, завойовані до 1644 р.
- Райони, охоплені селянською війною в Китаї в 30—40-х рр. XVII ст.

Території, підкорені імператорами нової маньчжурської династії Цин:

- у 1644—1661 рр.
- у 1661—1700 рр.
- Кордони імперії Цин наприкінці XVII ст.
- Гоа — Колонії європейських держав в Азії (у другій половині XVII ст.)

1. Обведіть зеленим кольором володіння Великих Моголів у 1556 р.
2. Укажіть роки правління шаха Акбара ..... Підкресліть на карті назви індійських держав, завойованих ним.
3. Які європейські держави захопили міста на індійському узбережжі в XVI—XVII ст.? .....
4. Обведіть синім кольором володіння маньчжурів на початку XVII ст.
5. Біля Пекіна вкажіть рік початку правління династії Цин.
6. Підкресліть назви країн, підкорених імперією Цин у 1661—1700 рр.

Мавзолей Тадж-Махал в Агрі

Бабур

На прийомі в китайського імператора

Цинський імператор Кансі (1662—1722 рр.)

Зміст

Світ на початку Нової доби 1

Великі географічні відкриття ..... 2—3

Реформація і Контрреформація в Європі 4

Франція та Іспанія в XVI — першій половині XVII ст. 5

Нідерланди в XVI — першій половині XVII ст. 6

Англія в XVI — першій половині XVII ст. 7

Тридцятилітня війна 1618—1648 рр. 8

Польща в XVI—XVII ст. 9

Московська держава в XVI—XVII ст. 10

Англійська революція XVII ст.
Франція за правління Людовіка XIV 11

Австрійська монархія Габсбургів
і Бранденбурзько-Прусська держава 12

Російська імперія XVIII ст. 13

Утворення Сполучених Штатів Америки 14

Османська імперія і Персія в XVI— XVII ст. 15

Індія і Китай у XVI— XVII ст. 16

Навчальне видання

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ
8 клас
Атлас-шаблон
Упорядники *О. В. Гісем, О. О. Мартинюк*

Редактор *Л. А. Шведова*
Технічний редактор *В. І. Труфен*

Код Г900472У. Підписано до друку 15.05.2014.
Формат 60×84/8. Папір крейдяний. Гарнітура Шкільна.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 1,87.

ТОВ Видавництво «Ранок».
Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.
61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.
Для листів: 61045 Харків, а/с 3355.

E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65, тел./факс (057) 719-58-67.
З питань реалізації: (057) 727-70-80, 727-70-77.
E-mail: commerce@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

Надруковано у друкарні ТОВ «Тріада Прінт», м. Харків, вул. Киргизька, 19. Тел. 703-12-21, email: sale@triada.kharkov.ua

Папір, на якому надрукована ця книга,

безпечний для здоров'я та повністю переробляється

з оптимальною білизною, рекомендованою офтальмологами

вибілювався без застосування хлору

ВИДАВНИЦТВО РАНОК

Разом дбаємо про екологію та здоров'я

© О. В. Гісем, О. О. Мартинюк, 2010
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2014